

CONSILIUL EUROPEI

Strasbourg, 30 noiembrie 2007

CCPE (2007)25

**CONSILIUL CONSULTATIV AL PROCURORILOR EUROPENI
(CCPE)**

**Avizul nr. 1 (2007) al Consiliului Consultativ al
Procurorilor Europeni privind**

**„Modalități de îmbunătățire a cooperării internaționale
în domeniul justiției penale”**

adoptată de CCPE la a II-a ședință plenară
(Strasbourg, 28 – 30 noiembrie, 2007)

INTRODUCERE

1. Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) a fost înființat de către Comitetul de Miniștri pe 13 iulie 2005 pentru a elabora avize privind chestiuni referitoare la parchete și pentru a promova implementarea efectivă a Recomandării Rec (2000)19 din 6 octombrie 2000 privind rolul parchetelor în sistemul de justiție penală. Ordinea de drept și respectul pentru drepturile omului constituie principii de bază pentru procurori în calitatea lor de „... *autorități publice care, în numele societății și în interesul acesteia, asigură aplicarea legii în cazul în care încălcarea legii implică o sancțiune penală, ținând cont atât de drepturile individului, cât și de eficiența care trebuie să caracterizeze sistemul de justiție penală*¹”.
2. Declarația de la Varșovia și Planul de Acțiune adoptate de cel de-al treilea Summit al Șefilor de Stat și de Guvern ai Statelor Membre ale Consiliului Europei² au evidențiat, la cele mai înalte niveluri politice, rolul Consiliului Europei în promovarea drepturilor omului, democrației și ordinii de drept, precum și angajamentul acestuia în combaterea terorismului, corupției și criminalității organizate și în dezvoltarea în continuare a instrumentelor juridice și mecanismelor de cooperare juridică ale Consiliului Europei. Summit-ul de la Varșovia a mai cuprins și un angajament în direcția consolidării cooperării și interacțiunii cu Uniunea Europeană, în special în domeniul drepturilor omului³, democrației și ordinii de drept.
3. Alineatele de la 37 la 39 din Recomandarea Rec(2000)19 cuprind un număr de prevederi privind cooperarea internațională în materie penală, dezvoltate ulterior în Memorandumul Explicativ. În speță, Comitetul de Miniștri reține că „*având în vedere numărul existent de instrumente internaționale și recomandări și faptul că acest domeniu se află sub supraveghere atentă în cadrul Consiliului Europei, comitetul s-a concentrat pe identificarea măsurilor practice pentru îmbunătățirea situației actuale, având în vedere rolul important pe care îl joacă în mod normal procurorul în cadrul cooperării judiciare internaționale în materie penală*”. Comitetul de Miniștri este conștient de obstacolele în calea cooperării internaționale existente în practica instituțională, precum și de nevoia unor mecanisme de coordonare, în special în cadrul fiecărei țări. În Recomandare se arată că procurorii „*participă... fie direct, fie prin înaintarea de cereri, la toate procedurile legate de executarea solicitărilor de asistență judiciară mutuală*”. În majoritatea sistemelor naționale, procurorii au responsabilități atât ca participanți activi în cadrul cooperării internaționale, cât și atunci când țările lor primesc solicitări de cooperare fie sub formă de extrădări, mandate de arestare sau comisii rogatorii. Această dublă responsabilitate implică o gamă de

¹ Alineatul 1 din Recomandarea Rec(2000)19.

² Varșovia, 16-17 mai, 2005 – vezi documentele CM(2005)79 final și CM(2005)80 final.

³ CCPE va aborda chestiunea formării procurorilor în domeniul drepturilor omului la o dată ulterioară.

cunoștințe care vizează toate aspectele cooperării și posibilităților de coordonare la un nivel general.

4. Prezentul Aviz a fost elaborat conform Planului Cadru de Acțiune general pentru activitatea CCPE adoptat de Comitetul de Miniștri pe 29 noiembrie 2006¹. El urmărește să sublinieze elementele esențiale care contribuie la întărirea cooperării internaționale în materie penală și asistență judiciară reciprocă din punctul procurorilor de vedere ca practicanți și principali actori în cadrul acestei cooperări.
5. CCPE este conștient că problemele legate de cooperarea internațională în materie penală nu sunt niște aspecte importante care îi preocupă doar pe procurori. Extrădarea, mandatele de arestare și culegerea probelor în străinătate constituie în primul rând responsabilitatea colegilor noștri judecători care au propriul lor organ reprezentativ în Consiliul Europei – Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE). Există alte comitete în cadrul Consiliului Europei, cum ar fi Comitetul European pentru Probleme de Infraționalitate (CDPC), care prin intermediul Comitetului de Experti privind Funcționarea Convențiilor Europene pentru Cooperarea în Materie Penală (PC-OC), joacă un rol predominant în acest domeniu², precum și Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ).
6. În cadrul acestui Aviz, CCPE a avut în vedere instrumentele juridice universale și regionale, în special convențiile relevante ale Consiliului Europei care apar în Anexă. Se face trimitere de asemenea la Avizul nr.(2006) 9 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) privind rolul judecătorilor naționali în asigurarea unei aplicări eficiente a legislației internaționale și europene.
7. CCPE a avut în vedere activitatea și concluziile diverselor forumuri în cadrul cărora autorități politice și de impunere a legii și reprezentanți ai parchetelor au abordat probleme legate de cooperarea internațională în domeniul justiției penale, în special prima Conferință Paneuropeană a procurorilor specializați în cauzele legate de crima organizată (Caserte, 2000)³, a VII-a Conferință Europeană a Procurorilor Generali (Moscova, 2006)⁴ și Conferința la Nivel Înalt a Miniștrilor de Justiție și de Interne (Moscova, 2006)⁵.
8. Pentru a elabora prezentul Aviz, CCPE a analizat, cu sprijinul unui expert științific⁶, răspunsurile din partea a 30 de State Membre la un

¹ CCPE(2006)05 Revizuit final.

² Vezi, în special, deciziile CDPC în privința cooperării internaționale în domeniul penal luate la cea de-a 56-a plenară (Strasbourg, 18-22 iunie 2007).R

³ Organizată de Consiliul Europei împreună cu Biroul Național Anti-Mafia și Universitatea din Neapole, care s-a desfășurat la Caserta (Italia) pe 8 – 10 septembrie, 2000.

⁴ A 7-a Sesiune a Conferinței Procurorilor Generali din Europa (Moscova, 5 – 6 iulie, 2006), organizată de Consiliul Europei în cooperare cu Biroul Procurorului General al Federației Ruse, privind „Rolul procurorilor în protecția indivizilor”.

⁵ Conferința la Nivel Înalt a Miniștrilor de Justiție și de Interne (Moscova, 9 – 10 noiembrie, 2006), privind „Îmbunătățirea cooperării europene în domeniul justiției penale”.

⁶ Dna. Joana GOMES-FERREIRA, Procuror, Ministerul Public (Portugalia). Vezi raportul în CCPE-BU(2007)12.

chestionar¹ conceput în acest scop. Raportul elaborat a fost discutat la Conferința Europeană a procurorilor privind cooperarea internațională în materie penală (Varșovia, 4 – 5 iunie 2007)², în prezența reprezentanților parchetelor din majoritatea statelor membre și ai organismelor de cooperare judiciară din Uniunea Europeană (Eurojust și Rețeaua Judiciară Europeană în materie penală).

9. Prin această abordare, CCPE a dorit să fie în conformitate cu Memorandumul de Înțelegere³ Consiliul Europei – UE care include între „*prioritățile comune și domeniile vizate pentru cooperare*” și „*drepturile omului și libertățile fundamentale; ordinea de drept, cooperarea juridică și abordarea noilor provocări*”.

SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI NEAJUNSURILE EXISTENTE

10. Întărirea cooperării internaționale în domeniul justiției penale este esențială ca reacție a comunității statelor la atacurile la adresa societății din partea criminalității la nivel internațional, a terorismului și corupției. Deși Rezoluția Comitetului de Miniștri din 1997⁴ s-a referit în mod specific la corupție, ea merită menționată aici deoarece are și o aplicație mai extinsă: „*corupția reprezintă o amenințare serioasă la adresa principiilor și valorilor de bază ale Consiliului Europei, subminează încrederea cetățenilor în democrație, erodează domnia legii, constituie o negare a drepturilor omului și împiedică dezvoltarea socială și economică*”.
11. Recomandarea Rec(2000)19 a fost îmbogățită printr-un număr de realizări semnificative în domeniul avut în vedere:
- În cadrul Consiliului Europei au fost adoptate convenții majore, cum ar fi Al II-lea Protocol Adițional la Convenția Europeană privind Asistența Reciprocă în Materie Penală (CETS nr. 182), Convenția privind Criminalitatea Informatică (CETS nr. 185) și Protocolul său Adițional privind încredințarea actelor de natură rasistă și xenofobă comise prin sistemele computerizate (CETS nr. 189), Protocolul de modificare a Convenției Europene privind Reprimarea Terorismului (CETS nr. 190), Convenția privind Prevenirea Terorismului (CETS nr. 196), Convenția privind Acțiunea împotriva Traficului de Ființe Umane (CETS nr. 197) sau Convenția privind Spălarea, Depistarea, Capturarea și Confiscarea Veniturilor Provenite din Activitățile Infractionale și Finanțarea Terorismului (CETS nr. 198). În plus, Convenția ONU de la Palermo împotriva Criminalității Organizate

¹ Document CCPE-Bu (2006) 06

² Concluziile se regăsesc în documentul CPE(2007)Concl.1.

³ Semnat la Strasbourg pe 23 mai, 2007.

⁴ Rezoluția (97) 24 privind cele douăzeci principii directoare pentru lupta împotriva corupției adoptate de Comitetul de Miniștri pe 6 noiembrie 1997.

Transnaționale¹, Convenția ONU împotriva Corupției², Convenția Internațională pentru Reprimarea Actelor de Terorism Nuclear³, Convenția privind Asistența Reciprocă în Materie Penală între Statele Membre ale UE⁴ și Convenția CIS privind asistența judiciară și relațiile juridice în materie civilă, penală și privind familia⁵ au servit de asemenea la consolidarea cooperării judiciare. Totuși, trebuie subliniat faptul că nu toate statele implicate au devenit deja parte la aceste Convenții și de aceea unele nu au intrat încă în vigoare. Acest lucru le minimalizează impactul și încetinește implementarea lor efectivă de către practicienii din domeniul juridic. Mai mult, neajunsurile legate de instrumentele relevante existente ale Consiliului Europei au fost evidențiate în cadrul Conferinței Europene a Procurorilor Generali de la Moscova menționată anterior.

- În cadrul Uniunii Europene au fost adoptate noi instrumente cum ar fi Decizia Cadru a Consiliului din 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între Statele Membre ale UE, și au fost înființate noi organisme cum ar fi Eurojust, magistrații de legătură și Rețeaua Judiciară Europeană în materie penală, ca efect al principiului recunoașterii reciproce.
- Contactele directe în domeniul asistenței judiciare reciproce prin acorduri bilaterale, regionale sau internaționale între organisme judiciare⁶ din diverse State Membre devin din ce în ce mai frecvente.

12. Totuși, adevărata noutate rezidă în opțiunea suplimentară prevăzută de aceste acorduri. Acordurile menționate prevăd transmiterea spontană de informații de la o autoritate judiciară națională⁷ la alta dintr-o altă țară. Instrumentele juridice care operează în majoritatea Statelor Membre ale Consiliului Europei autorizează autoritățile judiciare naționale să raporteze infracțiunile penale și să transmită informațiile relevante. Această practică a fost susținută de Comitetul de Miniștri în Recomandarea Rec(2000)19, conform căreia „în ultimul rând, trebuie avută în vedere posibilitatea extinderii mecanismelor existente de facilitare a schimbului spontan de informații între procurorii din diverse țări”⁸.

13. Acum trebuie analizate răspunsurile practice la aceste noutăți, respectiv dacă acordurile internaționale avute în vedere au condus la niște schimbări semnificative în legislația și practica internă a

¹ Convenția ONU împotriva Criminalității Organizate Transnaționale, semnată la Conferința de la Palermo din 12 – 15 decembrie 2000.

² Semnată la Conferința Politică la Nivel Înalt de la Merida (Mexic) din 9 – 11 decembrie 2003.

³ Adoptată pe 13 aprilie 2005 în timpul celei de a 91-a ședințe plenare a Adunării Generale ONU prin Rezoluția A/RES/59/290.

⁴ Stabilită prin Actul Consiliului din 29 mai 2000 pe baza art. 34 din Tratatul UE.

⁵ Semnată la Chișinău (Moldova) pe 7 octombrie 2002.

⁶ Expresia „organisme judiciare” are aici sensul larg care cuprinde judecători, procurori și autorități superioare de impunere a legii care răspund de cooperarea judiciară internațională în materie penală.

⁷ Idem cu nota de subsol precedentă.

⁸ Comentariu la Recomandarea 39.

Statelor Membre și cel puțin dacă și în ce măsură, procurorii folosesc aceste noi instrumente și sunt conștienți de schimbările recente care au avut loc.

14. Studiul preliminar întreprins de CCPE¹ arată că, din anii '90 și până acum, cooperarea internațională s-a îmbunătățit, câteodată datorită soluțiilor pragmatice implementate prin cooperare și stabilirea de contacte directe între actorii implicați în procesul respectiv. Unele state subliniază specializarea sporită a actorilor relevanți și o fluidizare a informării interne privind oportunitățile oferite în cadrul sistemului de asistență judiciară reciprocă.
15. Totuși, sunt evidențiate multe elemente care stânjesc dezvoltarea necesară a asistenței judiciare reciproce în materie penală și care constituie cauza prelungirii excesive actuale a procedurilor de cooperare internațională, în special faptul că:
 - mecanismele paneuropene de cooperare judiciară nu răspund întotdeauna provocărilor și cerințelor actuale;
 - întocmirea cererilor de asistență (de ex. prea scurte sau cu prea multe detalii, nesemnate sau bazate pe o cercetare insuficientă, traduse incorect, imprecise sau fără respectarea procedurii corespunzătoare, etc.) poate submina procesul de cooperare; lipsa de calificare, complexitatea procedurilor, lipsa resurselor explică în cele mai multe cazuri aceste neajunsuri;
 - transmiterea solicitărilor rămâne prea des legată doar de canalele diplomatice, deși Convenția Europeană privind asistența judiciară mutuală în materie penală (CETS nr. 30) și Al Doilea Protocol Adițional al acesteia (CETS nr. 182) fac posibile contactele directe între autoritățile judiciare competente cu prezentarea și executarea acestor solicitări; lipsa informațiilor (detalii de la autoritățile competente) face adesea necesară transmiterea solicitărilor prin intermediul autorităților centrale; mai mult, utilizarea simultană a diverselor canale de comunicare constituie un factor de natură să perturbe implementarea fluentă a procedurii de cooperare;
 - creșterea numărului de solicitări de asistență reciprocă este un factor care contribuie la paralizarea procedurilor, autoritățile cărora le sunt acestea adresate fiind în mod repetat blocate cu executarea unor solicitări referitoare câteodată la cauze minore;
 - în ceea ce privește executarea solicitărilor, lipsa unei culturi europene în domeniul cooperării judiciare și o anumită rezistență la nivel practic s-au soldat cu faptul că procedurile interne au împins sistematic pe ultimul plan procedurile de cooperare.
16. Dificultățile serioase se nasc însă din diferențele existente între sistemele juridice. Mijloacele prin care se obțin probele, problema dublei încriminări sau cea privind *ne bis in idem*,

¹ Raportul CCPE-BU(2007)12, menționat anterior.

competența autorității solicitante sau sistemul de pronunțări *in absentia* sunt principalele exemple de concepte și proceduri care ar avea de câștigat de pe urma creșterii coerenței dintre ele la nivel internațional pentru facilitarea cooperării între sisteme. O mai bună cunoaștere a acestor sisteme ar oferi de asemenea posibilitatea sprijinirii acestei cooperări.

17. Aceste dificultăți cresc atunci când vorbim de extrădare. De exemplu, proceduri de extrădare abandonate din cauza unor motive politice, abordarea diferită a aceluiași concept juridic sau reiterarea imposibilității de extrădare a propriilor cetățeni.
18. Un alt aspect negativ general criticat este cel al întârzierilor fără motiv obiectiv. Aici nu mai este vorba despre probleme structurale sau juridice ci pur și simplu de disfuncții profesionale, fără nici un fel de complicații juridice.
19. Prin urmare, trebuie concepute măsuri și instrumente pentru construirea unei reale culturi a cooperării judiciare internaționale în materie penală, atât la nivelul autorităților centrale cât și la nivelul actorilor individuali din cadrul acestei cooperări.
20. În acest sens, CCPE reamintește că Prima Conferință Paneuropeană a procurorilor specializați în cauze privind criminalitatea organizată¹ a formulat recomandări în această privință și a propus *„organizarea contactelor și schimburilor de informații între procurori într-un mod mai structurat”*, invitând *„Consiliul Europei să creeze un grup de legătură format dintr-un număr mai mic de procurori care să organizeze contacte și schimburi de informații neoficiale între procurori în general pentru a suplimenta astfel aranjamentele deja existente, în special între procurorii specializați în cauzele privind criminalitatea organizată”*, specificând că *„aceste contacte ar trebui stabilite între grupul de legătură al Consiliului Europei și Eurojust (...)”*.
21. În mod similar, miniștrii europeni de justiție și de interne care s-au întâlnit la Moscova în noiembrie 2006² au sprijinit ideea de *„creare a unei rețele de puncte de contact naționale pentru facilitarea contactelor între cei care răspund de cooperarea judiciară internațională în special în domeniile combaterii terorismului, corupției și criminalității organizate, traficului de ființe umane și criminalității informatice”*.

RECOMANDĂRI DIN PARTEA CCPE

22. CCPE a subliniat îmbunătățirile majore suferite de cooperarea internațională în materie penală în privința instrumentelor europene și internaționale adoptate în ultimii ani, structurile instituționale

¹ Raportul CCPE-BU(2007)12, menționat anterior.

² Vezi mai sus.

create pentru facilitarea schimburilor între actorii din cadrul acestei cooperări, precum și contactele propriu-zise stabilite între practicieni. CCPE încurajează organismele relevante ale Consiliului Europei și statele membre să își continue și să își intensifice eforturile pentru a crea condițiile instituționale, normative și interpersonale necesare dezvoltării unei reale culturi europene a cooperării în domeniul penal între diversele State Membre și chiar dincolo de acest nivel.

Măsuri privind cadrul normativ al cooperării internaționale

23. Pentru a consolida cadrul normativ al cooperării internaționale și pentru a permite îmbunătățirea activității zilnice a practicienilor din domeniul judiciar cărora le este încredințată aplicarea concretă a asistenței judiciare, CCPE reamintește că este esențială ratificarea și aplicarea efectivă a Convențiilor relevante, adică cele menționate în alineatul 11 de mai sus, de către statele implicate, în special Statele Membre ale Consiliului Europei.
24. Mai mult, CCPE sprijină în totalitate activitatea care se desfășoară actualmente în cadrul PC-OC destinată modernizării instrumentelor relevante ale Consiliului Europei. În urma concluziilor celei de a VII-a Conferințe Europene a Procurorilor Generali (Moscova 2006)¹, CCPE invită Comitetul de Miniștri și comitetele relevante ale Consiliului Europei să mențină caracterul prioritar al activității de actualizare a instrumentelor de extrădare, asistență reciprocă și transfer de proceduri penale pentru stabilirea unor proceduri de cooperare mai flexibile bazate pe încredere reciprocă și între diversele sisteme, pentru accelerarea procedurii de predare a persoanelor prin simplificarea acestora pe baza consimțământului persoanei a cărei extrădare este solicitată și ale cărei drepturi fundamentale rămân evident pe deplin garantate.
25. În acest sens, CCPE recomandă Comitetului de Miniștri să reflecteze la pregătirea unei convenții de anvergură a Consiliului Europei pe tema cooperării internaționale în materie penală².
26. CCPE invită de asemenea legislativele Statelor Membre să studieze posibilitatea simplificării procedurilor naționale care urmăresc funcționarea eficientă a cooperării internaționale, astfel încât ponderea acestor proceduri să nu stânjenească solicitărilor de cooperare, în special în ceea ce privește procedurile de extrădare. În orice caz, astfel de proceduri simplificate vor trebui să respecte în totalitate drepturile persoanelor vizate.

¹ Vezi mai sus.

² Pe 18 iunie 2007, în discursul său de inaugurare a celei de a 56-a sesiuni a Comitetului European pe Probleme de Criminalitate (CDPC), Dl. T. Davis, Secretarul General al Consiliului Europei, a sugerat reactivarea acestei inițiative de acum aproximativ zece ani: „Scopul ar fi de actualizare, eficientizare și aducere sub același ‘acoperiș’ a tuturor convențiilor noastre actuale privind cooperarea internațională în materie penală. Știu că acesta este un proiect pe termen lung, ambițios și poate chiar controversat, însă nu cred că putem fi considerați excesiv de ambițioși când vorbim de lupta împotriva criminalității.” Proiectul unei astfel de Convenții a fost elaborat acum câțiva ani dar a fost dat deoparte la vremea respectivă.

Măsuri privind calitatea cooperării internaționale

27. Ținând cont de Recomandarea Rec(2000)19 (în special art. 38), de Avizul Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) nr. 4 (2003) privind formarea corespunzătoare inițială și la locul de muncă a judecătorilor la nivel național și european¹, și nr. 9 (2006) privind rolul judecătorilor naționali în asigurarea unei aplicări eficiente a legislației internaționale și europene², precum și de concluziile Conferinței Europene a procurorilor de la Varșovia³, CCPE recomandă ca formarea procurorilor angajați în cooperarea judiciară internațională ca și a altor actori din cadrul acestei cooperări să fie puternic consolidată. O mai bună formare profesională în domeniul cooperării internaționale ar trebui să țină cont nu doar de convențiile existente în această privință ci și de informațiile operaționale culese de organizațiile și sistemele existente. Ea ar trebui să îi doteze pe practicieni cu abilitățile necesare pentru o mai bună formulare a cererilor de asistență și o mai bună înțelegere și executare a solicitărilor care le sunt adresate. Pot fi întreprinse și eforturi pentru creșterea gradului de conștientizare al actorilor din domeniul cooperării judiciare internaționale pentru dezvoltarea abilităților acestora în așa fel încât să își poată formula cererile de asistență mai precis, evitând supraîncărcarea sistemelor cu solicitări privind infracțiuni mai puțin grave.
28. S-ar putea să nu fie necesar, sau chiar posibil, ca toți procurorii sau judecătorii să cunoască foarte bine instrumentele și canalele internaționale relevante. Este însă esențial ca unii dintre ei să fie specialiști în această problemă și deci să dispună de formare specială în acest sens. Ca urmare, CCPE recomandă ca fiecare stat membru să își creeze o structură corespunzătoare prin care să se garanteze această specializare.
29. Această formare concentrată pe cooperarea internațională în domeniul justiției penale trebuie să cuprindă formarea în domeniul drepturilor omului pentru judecători și procurori, precum și pentru avocații apărării acolo unde este cazul. Pe lângă o privire generală asupra elementelor fundamentale ale legislației în domeniul drepturilor omului, este esențială identificarea explicită a acelor drepturi fundamentale și standarde relevante care privesc direct persoanele implicate în proceduri penale, referitoare la executarea cererilor de asistență internațională în materie penală. Acest lucru trebuie să se soldeze cu comentarii referitoare la fiecare dintre sursele relevante de legislație, întrucât drepturile și standardele în materie diferă în funcție de formele de cooperare. Aceste comentarii

¹ Vezi în special alineatele 43 și 44 din Avizul nr. (2003) 4 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE).

² Vezi în special alineatele 7, 8 și 11 din Avizul nr. (2006) 9 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni.

³ „Având în vedere că factorul uman este crucial în îmbunătățirea și folosirea la maximum a cooperării internaționale, Conferința atrage atenția asupra importanței pe care o acordă Recomandarea Rec(2000)19 formării procurorilor și subliniază cu tărie faptul că formarea trebuie asigurată mai ales pentru a se putea ține pasul cu evoluțiile înregistrate de criminalitatea internațională.”

sau documente specializate trebuie de asemenea să se bazeze pe practica și jurisprudență prevalentă.

30. Aceste cunoștințe trebuie distribuite prin mijloace corespunzătoare și prin organizații de formare, în special instituții naționale de formare judiciară și în domeniul activității de procuratură. Organismele europene relevante de formare judiciară și în domeniul activităților specifice procurorilor, ca de exemplu Rețeaua de la Lisabona a Consiliului Europei și Rețeaua Europeană de Formare Judiciară pot de asemenea juca un rol important în acest context.
31. Această formare trebuie totodată completată cu formarea în domeniul limbilor străine, respectiv stimularea contactelor directe între practicieni, îmbunătățirea calității solicitărilor lor de asistență și o mai bună înțelegere a solicitărilor adresate lor.
32. În plus, CCPE recomandă elaborarea de către autoritățile naționale competente a instrumentelor de informare necesare practicienilor. În special, subliniază utilitatea elaborării unui manual privind asistența judiciară reciprocă care să cuprindă o gamă largă de informații privind sistemele naționale de investigare, cum ar fi așa numitul *Fiches belges*¹ care este folosit de Rețeaua Judiciară Europeană în materie penală ca instrument de lucru și care facilitează înțelegerea sistemelor juridice ale diverselor state. Pot fi elaborate, actualizate și diseminate în rândul practicienilor, inclusiv prin Internet, circulare sau îndrumări care rezumă mecanismul aplicabil, compendii de bune practici și formulare multilingve menite să uniformizeze și să faciliteze implementarea celor mai uzuale măsuri de asistență.

Când este cazul, acest lucru trebuie făcut cu sprijinul CCPE. În acest context, CCPE amintește că miniștrii de justiție europeni și de interne au încurajat la Moscova în noiembrie 2006² „crearea unei baze de date cu procedurile în vigoare în statele membre privind diversele tipuri de cooperare care ar permite un acces mai ușor la aceste informații” și își reiterează sprijinul pentru această propunere.
33. În ceea ce privește formarea profesională și informarea procurorilor, CCPE ar putea de asemenea să joace un rol în organizarea întâlnirilor procurorilor specializați din Statele Membre, cum ar fi conferința de la Caserta menționată anterior, în cooperare, dacă este cazul, cu alte organisme interesate din cadrul Consiliului Europei și în parteneriat cu alte instituții și organizații europene și internaționale.
34. Eficiența modului cum sunt transmise solicitările de asistență și modul în care sunt adresate depind și de dezvoltarea metodelor de transmisie. CCPE subliniază că oportunitățile oferite de noile

¹ Așa-numitele „*Fişe belgiene*” oferă practicienilor din domeniul asistenței judiciare reciproce toate informațiile utile privind legislația și organizarea din statele UE cu care se confruntă orice acțiune de cooperare judiciară.

² Vezi mai sus.

tehnologii informatice ar putea fi astfel folosite pentru facilitarea schimburilor prin canale electronice sigure, cu condiția ca principiul confidențialității și autentificarea documentelor să fie pe deplin garantate.

Extinderea schimburilor între practicienii din domeniul juridic

35. La nivelul Consiliului Europei, CCPE invită Comitetul de Miniștri să reflecteze la relevanța creării unei structuri și a unui schimb de informații structurate pe direcțiile trasate de Rețeaua Judiciară Europeană în materie penală și de Eurojust, ceea ce, în primul rând, ar permite Statelor Membre care nu fac parte din aceste organisme ale UE să beneficieze de servicii similare pe baza instrumentelor relevante ale Consiliului Europei.
36. Pe baza argumentelor și inițiativelor din „Memorandumul de Înțelegere între Consiliul Europei și Uniunea Europeană”¹, o posibilă abordare ar fi aceea de a atribui un rol oficial sau neoficial de mediere Consiliului Europei în toate situațiile în care apar probleme legate de cooperarea în domeniul justiției penale.
37. Fără a afecta căile directe și descentralizate de transmisie, Statele Membre ar putea avea în vedere și identificarea, în fiecare țară și la un nivel adecvat în funcție de sistemul judiciar național, unei „unități specializate” însărcinată cu sprijinirea soluționării dificultăților întâmpinate de practicienii din statele solicitante și din cele solicitate în privința cererilor de asistență judiciară. Această unitate ar avea sarcina specifică de a se ocupa de problemele care împiedică sau încetinesc procedurile de asistență.
38. CCPE îndeamnă de asemenea Statele Membre să își consolideze disponibilitatea în privința cooperării internaționale în domeniul justiției penale și să faciliteze participarea totală și directă a practicienilor din domeniul judiciar. CCPE invită Statele Membre să întocmească o listă de contacte și adrese cu numele persoanelor de contact relevante și domeniile lor de specializare, zonele lor de responsabilitate, etc. și să publice această listă pe o pagină restricționată de web care ar putea fi administrată de Consiliul Europei. Statele ar trebui să actualizeze această listă cu regularitate pentru a asigura eficiența sistemului. Acest lucru ar da posibilitatea realizării schimburilor directe între practicieni, cu respectarea concomitentă a Convențiilor, fără a mai fi necesară parcurgerea canalelor diplomatice care îngreunează procedurile.
39. În plus, CCPE consideră că schimbul de judecători/procurori de legătură între state, așa cum se încurajează prin art. 38 din Recomandarea Rec(2000)19, constituie o practică bună care ar trebui dezvoltată cât mai mult întrucât facilitează contactele dintre sistemele de justiție naționale, favorizează o mai bună cunoaștere reciprocă a acestor sisteme, contribuind deci la sporirea încrederii reciproce între actorii din cadrul cooperării internaționale.

¹ Vezi alineatul 29 din acest Memorandum.

40. CCPE recomandă ca serviciile de procuratură să încurajeze cooperarea reciprocă și în faza de elaborare și executare a cererilor, acolo unde este cazul.

Favorizarea cooperării cu terțe țări și instanțe penale internaționale

41. În cadrul activității Consiliului Europei în domeniul cooperării internaționale în materie penală trebuie acordată o atenție sporită problemelor care apar în cadrul cooperării cu instanțele penale internaționale. O astfel de abordare ar trebui să aibă în vedere și eforturile necesare pentru asigurarea deplinei cooperării a Statelor Membre cu instanțele penale internaționale, cu condiția recunoașterii juridice a competenței acestor instanțe de către Statele Membre respective.
42. Ar mai trebui să se țină mai mult cont de faptul că acele convenții relevante ale Consiliului Europei sunt de asemenea aplicabile și în unele țări din afara spațiului european.
43. Pentru a lărgi baza juridică a cooperării dintre Statele Membre și terțe țări, CCPE recomandă Comitetului de Miniștri să aibă în vedere invitarea unor state din afara Europei să acceadă la Convenția Europeană privind Extradarea și la Convenția Europeană privind Asistența Judiciară Reciprocă în Materie Penală și protocoalele acestora.

Măsuri privind resursele alocate cooperării internaționale

44. CCPE recomandă guvernelor Statelor Membre să aloce resursele corespunzătoare financiare, materiale și umane, în așa fel încât cooperarea internațională în materie penală să poată fi amplificată atât cantitativ cât și calitativ, respectiv la nivelul instanțelor și parchetelor. Aceste eforturi ar trebui concentrate mai ales pe numirea în cadrul instanțelor vizate a unor judecători și procurori specializați în asistența judiciară reciprocă în materie penală. Aceste eforturi ar trebui de asemenea să permită practicienilor să dedice abordării corespunzătoare a solicitărilor timpul necesar, atât în privința modului cum sunt redactate cât și a modului în care se răspunde la ele. În final, trebuie alocate resurse îmbunătățirii calității lingvistice a cooperării internaționale, acordându-se instanțelor și serviciilor de procuratură mijloacele de traducere și interpretare corespunzătoare.

DISPONIBILITATEA CCPE DE A COOPERA CU ALTE ORGANISME

45. Dacă este cazul, CCPE este pregătit să coopereze pentru orice astfel de inițiativă și își reiterează totala disponibilitate de a lucra în primul rând împreună cu alte comitete relevante din cadrul Consiliului Europei, precum și cu alte instituții și organizații relevante europene și internaționale. Parchetele care vor deveni

astfel din ce în ce mai bine pregătite din punct de vedere profesional să se ocupe de astfel de probleme ar putea apoi deveni „*custozii intereselor cooperării internaționale*”, așa cum se evidențiază în Recomandarea Rec(2000)19¹.

¹ Vezi alineatul 3.

REZUMATUL RECOMANDĂRILOR

Pentru îmbunătățirea condițiilor instituționale, normative și interpersonale în scopul dezvoltării unei reale culturi judiciare europene de cooperare în domeniul penal, CCPE recomandă Comitetului de Miniștri și Statelor Membre ale Consiliului Europei:

- **să ia măsuri în privința cadrului normativ al cooperării internaționale:**
 - păstrând caracterul prioritar al activității de actualizare a convențiilor europene existente în sfera justiției penale, în special Convenția Europeană privind extrădarea;
 - accelerând ratificarea și aplicarea efectivă a convențiilor relevante și simplificând procedurile interne destinate sprijinirii asistenței reciproce;
- **să acționeze în privința calității cooperării internaționale:**
 - dezvoltând un sistem corespunzător de formare a procurorilor și a altor actori din domeniul cooperării judiciare internaționale;
 - creând în fiecare Stat Membru o structură adecvată pentru a garanta specializarea unor procurori și judecători în domeniul cooperării internaționale;
 - emițând documente sau comentarii specializate privind drepturile omului și standardele aplicabile în domeniul procedurilor penale internaționale, actualizate cu regularitate;
 - oferind practicienilor instrumente de informare reciprocă în privința sistemelor și procedurilor judiciare, inclusiv prin crearea unei baze de date în cadrul Consiliului Europei;
 - înmulțind ocaziile prin care practicienii din diverse State Membre să se poată întâlni și schimba informații, prin colocvii și seminarii specializate pentru procurori;
 - îmbunătățind transmiterea solicitărilor de asistență și modul în care acestea sunt abordate prin noi tehnologii informatice și îmbunătățirea calității cererii în ceea ce privește redactarea și utilizarea limbilor străine;
 - facilitând transmiterea spontană și directă de informații;
- **să extindă schimburile între practicienii din domeniul juridic:**
 - stabilind la nivelul Consiliului Europei un sistem structurat de cooperare și schimb de informații corelat corespunzător cu Rețeaua Judiciară Europeană în materie penală și cu Eurojust;
 - creând în fiecare țară, la nivelul corespunzător în funcție de sistemul judiciar național, o „unitate specializată” însărcinată cu sprijinirea rezolvării dificultăților întâmpinate de practicienii din statele solicitante și cele solicitate în privința solicitărilor de asistență judiciară;

<ul style="list-style-type: none"> - întocmind o listă cu numele persoanelor relevante de contact, adresele acestora și domeniilor lor de specialitate, de responsabilitate, etc. și publicând această listă pe o pagină web restricționată administrată de Consiliul Europei; - dezvoltând schimburile de judecători/procurori de legătură; - cooperând și în faza de elaborare și executare a solicitărilor de asistență; <ul style="list-style-type: none"> ▪ în cadrul oferit de Consiliul Europei, să stimuleze cooperarea cu terțe țări, instanțe penale internaționale și instituții și organizații internaționale și europene relevante; ▪ să mărească resursele bugetare și umane alocate cooperării internaționale în materie penală în cadrul instanțelor și parchetelor.

Anexă

Convențiile Consiliului Europei privind cooperarea judiciară în materie penală

024	Convenția Europeană privind Extradarea
030	Convenția Europeană privind Asistența Mutuală în Materie Penală
051	Convenția Europeană privind Supravegherea Infracților Condamnați sau Eliberați Condiționat
052	Convenția Europeană privind Pedepsirea Infracțiunilor de Circulație
070	Convenția Europeană privind Valabilitatea Internațională a Hotărârilor Judecătorești Penale
071	Convenția Europeană privind Repatrierea Minorilor *
073	Convenția Europeană privind Transferul de Procedură în Materie Penală
082	Convenția Europeană privind Neaplicabilitatea Termenului de Prescripție în Cazul Infracțiunilor împotriva Umanității și al Crimelor de Război
086	Protocol Adițional la Convenția Europeană privind Extradarea
088	Convenția Europeană privind Efectele Internaționale ale Privării de Dreptul de a Conduce un Vehicul cu Motor
090	Convenția Europeană privind Reprimarea Terorismului
097	Protocol Adițional la Convenția Europeană privind Informarea asupra Legislației Străine
098	Al Doilea Protocol Adițional la Convenția Europeană privind Extradarea
099	Protocol Adițional la Convenția Europeană privind Asistența Reciprocă în Materie Penală
101	Convenția Europeană privind Controlul Achiziționării și Posesiei de Arme de Foc de către Persoane Individuale
112	Convenție privind Transferul Persoanelor Condamnate

116	Convenția Europeană privind Compensarea Victimelor Infracțiunilor cu Violență
119	Convenția Europeană privind Infracțiunile legate de Proprietatea Culturală *
141	Convenție privind Spălarea, Depistarea, Capturarea și Confiscarea Veniturilor Provenite din Activități Infracționale
156	Acord privind traficul ilicit pe mare, implementarea art. 17 din Convenția ONU împotriva traficului ilicit de droguri și substanțe psihotropice
167	Protocol Adițional la Convenția privind Transferul Persoanelor Condamnate
172	Convenție privind Protejarea Mediului prin Legislația Penală *
173	Convenția în Domeniul Legislației Penale Privind Corupția
182	Al Doilea Protocol Adițional la Convenția Europeană privind Asistența Reciprocă în Materie Penală
185	Convenția privind Criminalitatea Informatică
189	Protocol Adițional la Convenția privind criminalitatea informatică, referitor la învinuirea actelor de natură rasistă și xenofobă comise prin intermediul sistemelor computerizate
190	Protocol de Modificare a Convenției Europene privind Reprimarea Terorismului *
191	Protocol Adițional la Convenția în Domeniul Legislației Penale Privind Corupția
196	Convenția Consiliului Europei privind Prevenirea Terorismului
197	Convenția Consiliului Europei privind Acțiunea împotriva Traficului cu Ființe Umane *
198	Convenția Consiliului Europei privind Spălarea, Depistarea, Capturarea și Confiscarea Veniturilor Provenite din Activități Infracționale și Finanțarea Terorismului *

Convențiile în dreptul cărora este semnul * nu au intrat încă în vigoare.